

Onderwerp

Globale financiële effecten regeerakkoord

Datum	1 februari 2022	Naam en telefoon	Coen van den Hout (9380)
Afdeling	F&C	Portefeuillehouder	Frank den Brok

Wat adviseer je te besluiten?

1. *Kennis te nemen van de eerste globale financiële effecten van het regeerakkoord middels deze informatienota.*
2. *De raad hierover te informeren middels deze informatienota.*

Wat is de aanleiding voor deze informatie?

Op 15 december 2021 presenteerden VVD, D66, CDA en ChristenUnie het regeerakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'. Het regeerakkoord bevat nog een aantal open eindjes. De ene maatschappelijke opgave is veel meer uitgewerkt dan de andere. Het is onduidelijk welke ruimte dat biedt. Omdat het geheel nog doorgerekend moet worden door het CPB lijkt de financiële paragraaf ook onder voorbehoud te zijn.

Ook de VNG heeft gereageerd op het regeerakkoord en heeft daarbij ook haar zorgen geuit met name over de hervormingsagenda jeugd en de opschalingskorting. Daarbij geldt een winstwaarschuwing voor vooral het jaar 2026.

Wat is de kernboodschap?

Belangrijke financiële onderwerpen uit het regeerakkoord voor gemeenten zijn:

Jeugdhulp

Het regeerakkoord boekt een besparing in op jeugdhulp van € 100 miljoen in 2024 en € 500 miljoen in 2025 ten opzichte van het advies van de Commissie van Wijzen. Dit is een besparing ten opzichte van de extra gelden die door de commissie van Wijzen was aangegeven. De extra besparing wordt onderbouwd door te stellen dat er ten opzichte van de Hervormingsagenda Jeugd *-die nog vastgesteld moet worden-* extra maatregelen worden ingevoerd op het normeren van de behandelduur en de eigen bijdrage.

Cijfermatig:

Post	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Oordeel commissie van Wijzen in miljoenen							
- extra gelden jeugdzorg (tekort jaar 2019)	1.892	1.892	1.892	1.892	1.892	1.892	1.892
- reeds ontvangen voorschot (incl. beperkte bijstelling 2020-2022)	-364	-64	-64	-64	-64	-64	-64
- ontwikkelagenda Jeugd	-214	-374	-463	-570	-961	-1.017	-1.017
- t.b.v. Ministerie VWS	-9						
Extra gelden commissie van Wijzen	1.305	1.454	1.365	1.258	867	811	811
Regeerakkoord	1.305	1.454	1.265	758	367	311	311

Voor Oss zou betekenen de opgenomen besparing van € 500 miljoen ongeveer jaarlijks € 2,7 miljoen minder geld voor jeugdhulp. Gemeentes zijn boos op het kabinet vanwege deze besparing en hebben aangegeven de medewerking aan de Hervormingsagenda Jeugd voorlopig op te schorten.

Opschalingskorting

De opschalingskorting is enkele kabinetten geleden opgenomen. Het betrof een taakstellende bezuiniging voor alle gemeenten, met als achterliggende gedachte te komen tot grotere, efficiëntere gemeenten. Deze korting staat al lange tijd ter discussie. De opschalingskorting wordt tot en met 2025 op het niveau van 2019 bevroren. Al eerder was besloten om dit voor de jaren 2021 en 2022 te doen. Nu dus nog aanvullend voor de jaren 2023 tot en met 2025. Dit betekent voor voordeel van circa € 0,7 miljoen per jaar (wat cumuleert). Dit is positief.

In het jaar 2026 wordt de opschalingskorting landelijk echter weer ingeboekt en komt de taakstelling weer volledig terug. Dit zou een nadeel kunnen betekenen van ruim € 3 miljoen in 2026. Dit heeft grote impact op onze meerjarenbegroting. Deze taakstelling moet namelijk, ondanks de opschorting, uiteindelijk wel structureel opgenomen worden in de begroting.

Abonnementstarief

Bij de invoering van het abonnementstarief zijn gemeenten gecompenseerd voor het wegvallen van de eigen bijdragen Wmo. Er is onvoldoende rekening gehouden met de stijging van het gebruik. Het regeerakkoord stelt dat door stijgend gebruik van de huishoudelijke hulp de beschikbaarheid van voorzieningen onder de Wmo onder druk staat. Daarom wordt toegewerkt naar een eerlijkere eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp met landelijke normen en met oog voor betaalbaarheid voor lage en middeninkomens. Hierdoor blijven hulp en ondersteuning beschikbaar. De partijen zien de eerste twee jaar extra uitgaven (€ 10 miljoen), daarna een besparing (€ 80 miljoen).

Er is nog onduidelijkheid over deze ingeboekte besparing. De VNG blijft inzetten op volledige compensatie voor gemeenten voor de meerkostenkosten van het abonnementstarief.

Normeringssystematiek (hoogte van de algemene uitkering)

We kennen tot nu toe het principe van samen de trap op, samen de trap af. Dit betekent dat als het Rijk meer geld uitgeeft, we als gemeenten ook extra geld via de algemene uitkering ontvangen. In het regeerakkoord is aangegeven dat dit "grotendeels" gehandhaafd blijft. De extra rijksuitgaven voor het stikstofonds, het klimaatfonds, het nationaal groeifonds en de ontsluiting nieuwe woningen in het mobiliteitsfonds lijken op basis van de landelijke startnota niet meer mee te tellen. Dit betekent een nadeel (minder voordeel) voor gemeenten.

De overige intensiveringen van het coalitieakkoord leiden volgens de bijlage van het coalitieakkoord tot een positieve bijstelling van het accres uit de septembercirculaire 2021. In deze cijfers is echter gerekend met jaarlijkse inflatie. Omdat op dit moment niet bekend is met welke inflatie gerekend is, kan niet beoordeeld worden wat het daadwerkelijke reële verhoging is.

Wel valt op dat het reëel accres voor het jaar 2026 negatief wordt, terwijl de overstap naar een andere systematiek voor dat jaar wordt aangekondigd. Het Rijk kiest er in regeerakkoord voor om het accres te begrenzen (en dus niet meer gelijk te laten lopen met de rijksuitgaven). Tijdens een extra ALV van de VNG is een motie aangenomen die het kabinet oproept dit te herzien.

Extra geld woningbouwimpuls

Er wordt € 7,5 miljard toegevoegd aan het mobiliteitsfonds voor ontsluiting van nieuwe woningen in de veertien verstedelijkingsgebieden en daarbuiten.

Daarnaast wordt de woningbouwimpuls (totaal € 1 miljard) en het volkshuisvestingsfonds (totaal € 600 miljoen) voortgezet. Dit wordt echter betaald uit het gemeentefonds.

Praktisch betekent dit dat eerst dit geld uit de algemene uitkering wordt gehaald bij alle gemeenten en dat vervolgens gemeenten via een specifieke uitkering geld kunnen aanvragen uit deze fondsen. Dit voelt voor veel gemeentes als een sigaar uit eigen doos. Gemeentes met slechts een kleine woningbouwopgave worden door dit besluit nog eens extra benadeeld.

Klimaat en energie

In het regeerakkoord wordt € 35 miljard uitgetrokken voor klimaat en energie. Dit grotendeels via een klimaat(investerings)fonds. Daarnaast wordt geld uitgetrokken voor de uitvoering van het klimaatakkoord. Hoeveel daarvan beschikbaar komt voor gemeenten is op dit moment niet duidelijk. Begin 2022 komen er extra middelen beschikbaar vanuit het Rijk voor energie-armoede.

Overige posten

In het regeerakkoord staan daarnaast nog diverse onderwerpen op de zogenaamde begrotingspost "Aanvullende posten". Dit zijn onderwerpen waarvoor geld gereserveerd is, die (deels) ten gunste kunnen komen van de algemene uitkering.

Het betreft o.a.:

- Arbeidsmarkt, armoede en schulden
- Dak- en thuislozen
- Tegengaan ondermijning
- Versterking omgevingsdiensten
- Fietsknooppunten OV en fietsenstallingen
- Regiodeals

Wat is het vervolg?

We volgen de verdere uitwerking en vertaling van het regeerakkoord. Via de reguliere circulaire krijgen we meer inzicht. We kijken met belangstelling uit naar de meicirculaire waarin we hopen dat de eerste lobby resultaten vanuit de gezamenlijke gemeentes zichtbaar zijn.

Communicatie

De gemeenteraad via deze informatienota te informeren over de eerste globale financiële effecten van het regeerakkoord.

Bijlagen

-

Samenvatting (=korte inhoud)

Op 15 december 2021 presenteerden VVD, D66, CDA en ChristenUnie het regeerakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'. Het regeerakkoord bevat nog een aantal open eindjes. De ene maatschappelijke opgave is veel meer uitgewerkt dan de andere. Het is onduidelijk welke ruimte dat biedt. Net als de VNG hebben we zorgen over de ingeboekte extra bezuiniging op Jeugdhulp. Daarnaast willen ook voor de periode na 2025 zekerheid over de opschalingskorting en willen dat deze definitief van tafel gaat. Tegelijkertijd stellen we vast dat de financiële positie van gemeenten in deze kabinetsperiode versterkt wordt (met vooral mogelijke nadelen in het jaar 2026). Er wordt veel geïnvesteerd in opgaven waar gemeenten voor aan de lat staan.